

Ақъаад

XV

Ақъаад

Ақьяад аңғара

Ақьяад ҳара есыгены ҳхы иаҳархәоит. Ақьяад ағы ҳафуеит. Ақьяадқәагыы еипшүзәм: иңырцыруа, ижәпуу, итаңуу, аңшшәэи раңәа змоу..

Ашәкәқәагыы ақьяад ағы иркыпхъуеит. Ақьяад аңырцеит тү? ш. ҳера қалаанза Китай. Китаиаа иртәхәзамызт ақьяад азбахә егъырт ираҳар азын, ақьяад ақатара – дырмазеит. Аха, атыхәтәанынза

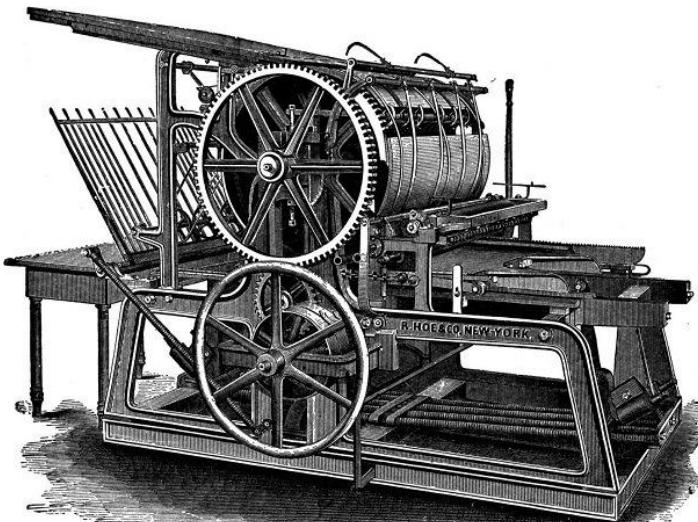
рымаза рзымтәахит. Арабцәа ираһайт китаиаа апластина пақәа рѣкны ишығуаз. Ари апластинақәа ақъаад ахъзын. Арабцәа ирылшеит ақъаад қатара здыруаз акитаиццәа рхәйинчара. Дара ақъаад ақатара амаза рымхәар ада Ҧсыхәа рмоуит. Убас ала арабцәа ақаад ақаташаа ртцеит. Арабцәагы убас акитаиццәа реипүш амаза ртәахит. Аха аамта раңаак мңакәа ақъаад Европа иалатәеит.

Европа ақъаад

Раңхъазакәны Европа ақъаад қазтаз аиспанеццәа ракәын. Анағс, анемец Иоганн

Гутенберг иаپъитцеит ичыдоу ахархәага. Ари ахархәага ақъаад еиха ирласны хыпъхъазарала ирацәангыы иканатдон. Гутенберг иаپъитказ иаарласны Европа зегъы иалатцәеит.

Мсыраа афра азын еиха имариаз амға азырыпъшаандай: дара ирхәйицит апопирус.

Апапирус

Мсыраа, апапирус апапиrustтә тла иалырхуан. Дара апапирус тла амхә амхны, азы изаартон.

Анағс атла агәышә агәылапђырќон. Ацәа аката иқәыртсон. Иазаз ацәа калакутла иаая, ирќәаќәон, Анағс, еитахгъы амрағы идырбон. Атыхәтәан, уи аслан бөалеи амыдањьцәалеи идыриашон.

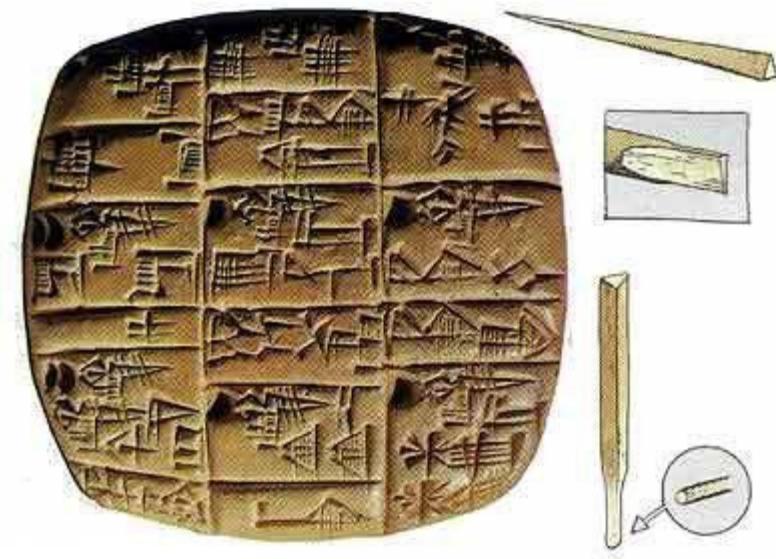
Абас иќартсон апапиус. Мсыраа апапиус аќны ашәыга ћапђши аиқәатәеи рыла иофуан. Апапиус аќны афра еиха имариан, анышәаңшь ахаҳәи рөы ааста.

Аинтерес зцу а факткәа

1. Анышәаңшь иалхыз ашәќәкәеи атетрадкәеи даара ихъантан. Атсағцаа ирцәыуадағын урт рныќегара. Абжъарашәышыќәсазы атсағцаа ашколахь ашыржъ шаанза иныќәон. Хәылбыгәханза

уа иқан. Уақа руроккәа реазықартқон рышәкәкәагынықәыргазомызт.

2. Ажәа папирус ажәйтәи мысратә ажәа пу-пуро иахылтцеит. Ари ажәа еитоугозар «ах иитәү» ааннагоит.

Излырхуен ақъаад

Ақъаад атла иалырхуеит. Атла аңәа мышқәак азы изаартоит изладырчуеит (идырцәаакуеит).

Анағс азы изаахны, аката иқәыртсоит. Ажәйтә китайса ақъаад амжәатца аңға иалырхуан. Аката иахықәыртцоз атлақәа бон. Анағс, иара арғага икүлүрхуан. Арғага ахъантара атла аңға арғеенуеит, ипаза иқанатсоит. Ари ағыза атла аңға (апресс) арғарага ғынта, хынта иататданы икүлүрғон зынзас итсағаза иқалаанза. Уи анағс, (хәта-хәтала) ипъиркөн. (Иахъа) Хаамтазы ақъаад абұйыщқәа амашына ипънақоит. Ауағы изын аңғабаа раңға адбалара атахзам.

Ақъаад қалаанза иабағуаз

Ауаа ағреи апъхьареи ртцеит, ақъаад рхәыщаанзагы. Ажәйтәуаа адгыл ағы иғуан. Аха уи ағыза адғыларақәа иаарласны ианытцуан. Урт ақәеи апъшенианырхуан. Нас, ауаа еилыркааит дағакы шызбатәйз. Ахаҳәкәа рұғы ағра иалагеит. Ахаҳәкәа рұғы дара ғуан итарьз, иңәңәз матәарла. Ахаҳә ағы ағра уадағын. Уи анағс, анышәапъш

иалхны апластинақәа рөы афра иалагеит. Анышәапъшь баанза афра рзыамиран. Уи аштыахъ, анышәапъшь анбалакъс, аплатинақәагъы ртәахуан. Анышәапъшь иалхыз апластинақәа хъантан азы, атәахрагы атыз раңданы ирцәагон. Папирус азиас ахықәан изызҗауа тлоуп.

Мысра ирыпъшаат афразы еиҳа имариаз амға:
урт ирхәытцит апапирус.